

Meditativní cesta k podstatě věci. Ružový kríz

Rudolf Steiner

Esoterní hodina, Hamburk, 16. května 1910

Mezi theosofy lze často slyšet, že okultní vývoj je spojen s nebezpečími. Proti tomu je třeba zdůraznit, že nikdo se kvůli pocitu bázně nemá nechat odradit od toho, aby šel po okultní stezce. Neboť ten, kdo dostává pokyny z oprávněně existující tajné školy a náležitě se jimi řídí, bude se také náležitě vyvíjet. Hlavní je probudit v sobě příslušnou vážnost, zcela se prostoupit poznatky, kterým se učíme v esoterních hodinách.

Pro esoterika je vždycky dobré říkat si, že má před sebou ještě dlouhou cestu. Člověk může dávno něco chápat svým rozumem, svůj život si však proto ještě zdaleka nemusí zařídit podle získaných poznatků. Jako příklad můžeme uvést větu, která by měla být jasná všem theosofům: „Všechno, co nás obklopuje, je májá.“ Jsou lidé, kterým je tato věta velmi jasná, kteří ji však nikdy neaplikují na svůj život, kteří na sebe nechávají působit bolesti a radosti, aniž by si řekli: Jestliže je všechno májá, je májá i příčina mé bolesti.

Je ale dobře, že tomu tak je, neboť kdyby člověk přijal tuto větu příliš brzy do svého pocíťování, nemusel by dokázat čelit otřesu, který by prožil, kdyby ji aplikoval na svou bolest. K tomu je třeba velké síly, která se musí zvolna vyvíjet, a to tím, že se člověk na drobných každodenních věcech, jež ho obklopují, nikoli na velkých událostech života, cvičí v pochopení pravdivosti této věty.

Víme, že všechno, co nás obklopuje, se nám ukazuje jinak, než jaké to skutečně je. Vezměme si například nějaký červený předmět. Díky čemu vidíme jeho červenou barvu? Díky tomu, že na něj dopadá světlo. Je-li předmět ve tmě, nevidíme ho červený. Jakmile ho však

ozáří světlo, vznikne červená barva tím, že všechny ostatní barvy, které světlo vyvolává, předmět absorbuje, pojme je do sebe a zpět odráží jen červenou, kterou nemůže potřebovat, kterou nechce a nemá rád. Ukazuje nám tedy dokonce přímo to, čím ve svém nitru není.

Může ovšem člověk dospět k tomu, že pronikne do tohoto nitra, že pozná pravou podstatu věcí? Může to [učinit] pouze meditativní cestou. Zůstane-li stát jen u názoru, u představy, zůstane také vězet v májách. Většinou však dělá ještě něco jiného. Jestliže spatří barvu, řekněme červenou, zapůsobí tato barva na jeho pocítování. Při pohledu na červenou barvu má pocit osvěžení. Modrá, lehounce smíchaná s fialovou, ho naladí do oddanosti a pokory. Tyto pocity má člověk sám v sobě, a má vůči nim zároveň pocit pravdivosti. Předměty, které vyvolávají tyto pocity, mohou být májy, mohou vznikat a zase zanikat, city samotné však zůstávají tytéž. Někdo třeba jde lesem, uslyší zašustění a vyleká se, protože si bude představovat, že ho způsobil had, zatímco skutečnou příčinou byl závan vzduchu. Dále může opět zaslechnout šustot, který tentokrát způsobí skutečně had. Jeho úlek je v obou případech týž; je opravdový, zatímco příčinou byl v jednom případě klam.

Jak ale dospějeme k tomu, abychom se prostřednictvím svých pocitů dostali za pravou podstatu věcí?

Když se na jaře podíváme na rostliny, jak raší a rostou a nasazují květy - jak máme za tím, co nám nastavují jako májy, poznat pravdu? V životě rostliny je okamžik, kdy ukáže něco ze své vnitřní podstaty, a to je ten okamžik, kdy začne odumírat. Kdy ale nastává? Při oplodnění. Do té chvíle rostlina všechny své síly používala k tomu, aby odmítala, co nechce, nyní však přijala něco zvenčí a takříkajíc obrací svůj život. Ztrácí obranyschopnost a stahuje se zpět do sebe, sílu, kterou používala směrem ven, nyní obrací dovnitř. Dokážeme v sobě probudit pocit, který bude totožný s tímto dějem v duševním životě rostliny? Kdypak bychom se my sami nejráději stáhli do svého nitra? Kdy ztrácíme obranyschopnost působící směrem ven? Při pocitu studu. Probudíme-li v sobě tento pocit bez vnější příčiny a

pozorujeme-li oplodněnou rostlinu, uvědomíme si, že zcela totožný pocit žije v rostlině, a to natolik intenzivně, že ji přivede k odumírání. Na podzim prochází světem rostlin pocit nesmírného studu. Rudá růže je zcela zvláštním příkladem tohoto děje.

Jakou barvu bychom ovšem označili jako příslušnou pro pocit odumírání, stahování se z vnějšího světa do ducha? Černou; a proto máme černý kříž, na němž kvetou rudé růže. Černé, zuhelnatělé dřevo, v němž všechno vnější odumřelo, je pro nás výrazem toho, že za vším odumírajícím se vyjevuje duch. Goethe jednou mluvil o tom, jakou barvu by musela mít Země, až na konci nynějšího cyklu odumře a přejde do duchovní říše, až bude oplodněna duchem. Musela by „zažhnout planoucí červení“. Tento výrok vyvěrá z hlubokého poznání. Neboť jak by Země mohla jinak než zažhnout hlubokým studem, až bude zralá k tomu, aby byla oplodněna duchem?

Když v sobě tímto způsobem probouzíme pocity, které jsou vyvolávány vnějšími věcmi, přiblížíme se pravdě spočívající za těmito věcmi. Můžeme v sobě však také probouzet obrazy a pocity bez jakéhokoli vnějšího podnětu, můžeme v sobě představy a pocity vytvářet zcela sami. Pak jsme v sobě se světem, který nevyvolal žádný vnější podnět, a tím můžeme nalézt cestu k absolutní pravdě. To se má dít v našich meditacích. Když se podíváme na Slunce a meditujeme o jeho oživujícím vlivu, máme k meditaci vždycky nějaký vnější podnět. Když ale při slovech: *V čirých paprscích světla...* atd. v sobě sami probudíme představu světla a pak si představíme, že je hávem božstva, potom jsme v sobě vytvořili něco, co není vázáno na cosi vnějšího. A když pak v dalších verších probudíme pocit lásky vůči všem bytostem, tímto pocitem se prostoupíme a on se v nás stane velkou zárodečnou silou.